

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Relationi e disvorsi varii Italiani, italienisch und lateinisch - Cod. Durlach 26 bis 32

Delle cose di Francia - Cod. Durlach 30

[s.l.], [1559-1593]

An Henricus Borbonius sit absoluendus, et ad Regem dispensandus

[urn:nbn:de:bsz:31-236280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-236280)

An Henricus Borbonius sit absoluendus
 & ad Regem dispensandus.

Raptus in heresim penitenti potest sine ulla
 dispensatione, et debet dari à Papa absolutio
 in foro conscientie, nam ecclesia nunquam
 num claudit gremium redeuntibus, ut ad Im-
 peratorem Justinianum rescripsit Joannes Papa
 secundus, et extat eius rescriptum in S. inter-
 claras et. Siquit. C. de summ. Trinit. et fid.
 cattol. et omnis qui potest susceptionem Bap-
 tismi prolapsum fuit in peccatum, potest semper re-
 parari per veram penitentiam cap. i in fine cod.
 Omnis inquam quanticumque peccator. Nam et si ad

summū puenient in a lōrū, et in bē tū uelēre. A
 uerti ad uirtutis uiam. Quis enim suscipit
 et libenter amplectitur tales 28 de penitē
 Dist: 3.

Et quotiescumq; peccator quomodo enim Deus
 ait Deus Augustinus, corpus quod uilius
 est, et ab ipso dissimilius sepe sanaret, ani-
 mam uero digniore, et deceptā non toties
 liberat. Medicū se uocat et non sanat, sed
 male habentibus opportunam, sed qualis
 erit hic Medicus qui malū iteratū nesci-
 ret curare, Medicos enim est centies infirmū
 uisitare centies curare, et ibi sanctus eod.
 loco paulo ante respondens ad querendā he-
 reticorū obiectionē dicentis si Deus sepe
 puenit:

penitentibus subueniret uideri ei placere peccata
 quibus semper proest est gratia. Errant inquit inis
 constat ei multorum peccata displicere qui semper
 proest ea destrueret, si enim ea amaret non ita
 semper destrueret sed conseruaret, atq; ut sur
 munera faueret semper destruit peccata que
 inuenit ne soluantur qd; creauit ne corumpa
 tur qd; amauit & adhuc instant 32. de penit.
 dist. 3. et alibi quis audeat dicere deo quare
 huius hominis qui post primam poenitentiam rursus se
 laqueis iniquitatis obstrinxit adhuc iterum pariter
 sumus & quamuis 22. dist. ead. ibi qd; ad
 uerbum deo addit uel Pape.
 Et qualisq; peccator hereticus apostata aut alius
 quouis impietatis labe foedatus. Deus enim

nullū excepit q̄ peccata donavit omnia, ut ait
Spiritus Ambrosius et refert' in c. nemo potest. 10. de poe.
nit. distin. p.^o

Et quandoq̄ peccator ut p̄ 40. annos aut et p̄ totam
vitam usq̄ ad mortis articulu'. Horremus enim
ait sanctus August.^{us} tante impietatis aliquem inue-
nire, ut de Dei bonitate desperet, quasi non possit
ad se quovis tempore concurrenti succurrere, et se-
dimere homine periclitante sub onere peccatorū,
quo se expediri desiderat, et liberari cognovimus
13. 26. q. 6.

Non obstat c. ad abolendam. q. 11. illos quos de heret. ubi
dicitur illos qui post abjurationē erroris heresim
deprehensi fuerint in abjuncta heresim recedere
seculari iudicio sine ulla poenitentia audientia
relinquendos

relinquendas esse. Nam hoc cap. non intelligit de foro
 conscientie de quo sermo est institutus, nec de
 iis que ad anime salutem pertinent, sed de reota
 bonis honoribus et dignitatibus ut interpretatur
 1us Thomas 2us 2^a q. xi. art. 4. et Alex. Papa 4us in
 c. 4. de heret. in 6.

Abolutio igitur in foro conscientie potest ac debet
 de foro ordinario sine ulla dispensatione à Papa
 dari relapsi poenitenti et ad vici^{um} redeanti, bonis
 vero honores et dignitates sine dispensat^{ione}
 non indulgentur.

Circa hanc autem dispensationem duo quor^{um} solent
 An^{ti}q^{ui}, utq^{ue} summus Pontifex possit. Alter, utru^m
 debeat in relapsi ad illa dispensare, et quod
 potuit certi, et indubitati iuris est, nam dicta

constitutione ad abolendam, et similes sunt Juris po-
sitioni. Papa aut potest de pure secundum plenitudinem
potestatis supra ius dispensare cap. proponit 4.
si licet de consec. proben; motuit 20. si quamvis cap.
significasti 4. si aiunt in concilio de elect. et qui
aliter docent non solum errant sed et contra tradi-
tas Ca. a Christo claves disputari et agere videt.
de quibus dictum est. Quaecumque solueritis in terra, erunt
soluta et in celo. Quae sententia aut Christi non
est, aut vera est cap. penderet 14. si et qui e.
ut constitueret 21. si aliqui dicit 10.
Sed utrum Papa debeat in re lapsa dispensare facti potius
quam Juris questio est, et in aliqua hypothesis potest
usque in hunc discutienda, et examinanda in de eo
vix potest aliud in universum defini, quam cano-

non

nam severitatem regalaciter servanda' esse, nec sine
maxima causa laxanda' ei. dist. 11. c. cetera. 23. p. 7.

Scimatur igitur hęc hypothesis atq; ^{mu} S. H. Clemis

ostens debet cu' Henrico Bourbonno relapso ad regnu'
Francie dispensare, magna sane questio de qua

italen non potest sine ingenti Reip. xpiane
bono vel malo atq; haud vici an ulla un-

3
de maioris momenti in usu occurrerit, et
maioris sapientia' atq; equitate' discipulor,

atq; Deu' oro ut in re tanta nobis oib; inspi-
ret quod melius ac melius erit, mihiq; per

lector; equitate' et benignitate' fas sit, que' vera
et recta Culeter; utilia et salutaria putaverit

ex sincera libereq; dicere eaq; magis quod Deus
ipse mihi est testis, nullius mihi hominis, sine

Incipit, sine privati gratia nullius proprii co-
modi spem, sed ad Dei gloria, et Religionis Catho-
licae, ac Regni Christianiss^{mi}. conservationem pro-
spicitam esse.

Si igitur mihi otio daretur, nolle Regē, imo ne famulū
quidē, quē non dico relapsū, sed uel uno die
semel hereticū scire constaret etiā de diuina
quada' ratione certo scirem sū esse, et semper
fore Catholicū optimū, et alia omnia in eo
egregia et summa esset. In plena enim optandi
libertate et copia quorsū ego mihi aliquem ut
infamulatu' asiscam qui illa macula sit
aspersus, Et uero si Francia hodie potest ad
Deo sine magno periculo sed sine scelerati Reli-
gionis catholice et Regni Christianiss^{mi}.
pernicii

permittit pergere Henricū de possessione Turbarā,
 ego uero non delibero, et quantum in me est statū
 pronūcio non esse dispensationi locū, sed quia
 hoc intestino, et interuicino bello Regis Ardo-
 lia et Regnū Hispanissimum non modo non
 seruantur, sed etiam produntur perdunturq;
 ideo non est mirandū q̄ plebsq; uenerit in-
 mentem quereat, utq; si p̄ s. ^{mus} misericordē
 preferre debeat, non Henrico, sed Religioni, et
 Regno atq; universo Orbi Hispano qui his gallicis
 uis tumultib; concutit, totus.
 Et mihi quide' circumspectis rebus omib; rationib;
 subductis uident' subesse plurime, et maxime
 me' Cause cur in hoc casu sumus Pontifex
 Canonū rigorem temperare debeat.

1ª aut. ac potentiss^{ima} tam hic, quam alibi dissec-
tandi causa, et ad quã ceteræ omnes quodammodo
referri possunt, et maxima. Cui^{us} utilitas, aut
etiam necessitas & in fine q. q. c. ult. dist. 14. c.
necessaria b. et c. et generalia 13. i. q. 7. c. ordinationis
& d. quavis. q. q. i. et c. infra b. 35. q. 9.

Acqui Cœlesia maxime utilis atq; et necessariã
videtur, ut hæc de qua agitur, dispensatio
indulgeatur utilitates, quæ inde sequentur,
sunt plurimæ atq; ingentes, ædific. presentis-
sime atq; evidentissimæ, scilicet pacificatio et
conservatio Regni Christianissimi Catholicor. in se
munitio, et à summo Pontifice dissidentia recon-
ciliatio inter se, et cù sua sanctitate, atq;
eorundem ab hæreticis disiunctio, et ab alienatis
Religionis

Religionis Catholicæ Apostolicæ Romanæ per hoc
 schisma valde periclitantis conservatio, et certa
 salus reformatio Cœsi, in omnem deformitatem
 prolapsæ, recuperatio bonorū Cœ. a seculari-
 bus et laicis maxime ex parte occupatorū
 proventus, et reparatio plurimarū Cœ. et
 Monasteriorū à multis annis vastatū, et
 ruinā mirantium restitudo cultui divini
 in pagos, et plerūq. abia loca in quib. pen-
 bellorū violentiā extinctas est, cessatio selec-
 tum infensiorū in Cœ. atq. in homines, quorū
 assiduitatē quotidiana et consuetudinē pietas
 aboletur, et omnis impietas atq. abœismus videt.
 Rex vero pars Cœ. profuturū est, quod hac Pontificiæ
 moderatione ac benignitatē mirabitur alij

errantes intra et extra Regnū, et Principes ac
Reges ad errores deponendos atq; abiurandos
ad fidem Catholicā amplectendā, et ad sedem
Apostolicā grā deat reuerētā et cultu uenerandam.
Potest etiam inter maximas eorū utilitates censi
quod conseruato ac stabilito Regno nobilissimo,
quod olim operis Principib; ac populis sed Cui
potissimū laboranti, atq; afflictis eubi q; fugium
fuit nunc autē tibi, et alijs inutile ne dicam
noxium est, poterit hęc Sta sedes, et reliqui po-
tentatus ad eodē solita officia atq; auxilia in-
futuris fortulace, expectare, habere.
Item quod uires et opes totius Christianitatis, quę
diu in Francia, sine ulli fructu, imō cum
tanta Delegationis Catholicę uirtutumq; et diuin
rer;

res bonas, perniciem consumantur reservantur.
 urgentibus nunc erbat. Spiam necessitatibus et
 conferris potestunt in repellendis Turcas Spiani
 nominis hoies nunc in Christianitatem nostris sedis
 tianib; debilitone redditam inuertes.

Et quod S. S. liberatus hac aceruima iura, et
 intollerabili cu' impensa, tu uero factionu' impor-
 tantate poterit liberiori animo ac largiore ma-
 na in alias Peisp. necessitates incubere, quod et
 ad reliquos Principes xpianos quo pna quodq;
 parte extendi potest, ac deoet.

Atq; hac de utilitate necessitas autē quae loco
 possumus, consistit in eisdē, sed in es quoq; specia-
 liter quod tentatis frustra q; quatuor in annos
 ceteris oib; nulla prorsus alia uia restat.

Regni Christianit. pacificandi, et conservandi
ac Religionis Catholice in ea restauranda, ac sta-
bilis. Ad debellandi Henrici qui Francie plus
quam septem nobilitatis, plusq. doctore tenet, ne
enim quidem cum is adhuc hereticus esset. Reges al-
tiores ac fortiores in eum invaderemus, ulla in-
spes restabat ne dum hodie eo dicitur. Solum debilitatis
suis redditus superare debet.

In persequendis autem venoficiis qui a variis appositi
hujus Principis vitis, varie mudentur sem-
collocare preterquam quod scelus est Deo et homini-
bus sane mentis etiam ethoricis semper abomi-
natum res est valde difficilis, nimis longa
et ut plurimum fallax, atq. etiam peratro
facinorose perniciosa non solum maleficio et
accepto:

acceptioribus casibus, affinis, sed et ipsius Regni ac
 populis exemplo aucte maximis atq. optimis quibus
 Principibus periculosa, in illo more, ac modo datur,
 etiam utiliss. ac nequiss. seruo in quolibet Rege
 Imperatorem, Sapa, suite, necesse, arbitriū. Ita em
 se res habet, quod dicitur potens, sapiens, bonus, iu-
 ctus, ac sacer sit, tamen quisquis vitam suā
 parui duxerit, is tibi tuam eripiet. Et quia
 filij tenentur cautiore, atq. audaciores sunt,
 quā filij lucis, tā ad precauendū, quā ad in-
 sidia dā ideo quo quisq. melior ac sanctior est,
 eo maius ipsi periculi a casibus exemplis impē-
 det, tanq. magis nec capitis sui causa debet
 ab ista disitate atq. inuitate abhorere.
 Aliud vero Rege dicitur preterit quod in frustra

conati sunt, quibus ea res cordi erat nihil
enec aliud quam tumultibus collatis, nimis rã
diuturnis ac duris rationibus perpetuitatem
adsurgere, religionem et Regnũ proprus euer-
tere. Christianitatem uniuersã nimis rã
factam et debilitatem magis ac magis fra-
gere ac debilitare et Turcis ad eam oppri-
mendam, et ad fidẽ Christianam delenda-
m uiam sternere et munire
Hec igitur dicta sunt sub expresso ma-
ximã utilitatis ac necessitatis nomine,
reliquę dispensandi cause, quas dicturus
sum pertinerent ille quidem ad eundem
Causã utilitatis ac necessitatis: sed alijs
rationibus, et enunciandi modis inuere
concepit:

concipiuntur atq. offeruntur.
 Reperi igitur tertio loco severitatem sanonū
 per dispensationē temperari ad maiora bona
 vitanda c. de sig. d. dist. 4. c. de speculatore 13.
 dist. 28. c. ut constitueretur 25. in fine dist.
 30. c. dispensationes id. q. 7. ad quisq. 19. 23. q. 4.
 c. ipsa pietas uert. si iniquum donat iste 23.
 q. 4. Hāc dispensationes rex ait. Quibus nūq.
 cogunt parū quidem a debitis quosdam fac-
 ras exire, ut maius aliquid sacri faciunt
 sicut enim ij, qui mare navigant tempe-
 state urgenti nauis periclitante anxiat.
 quosdam exponerant, ut cetera salua per-
 maneant, ita et nos cū non habemus sal-
 uandorū omnium negotiorū firmiter certi-
 tudinē

tudinem despiciamus et his quidem ne cunctis
patiantur dispendia d. e. dispensat^{ne} id. i. g. 7.
Ut in casu proposito non potest summus Pontifex
simul et rigorem Canonu' aduersus relapsus
tenore ut religionem Catt^{ca} Regnu' Christia-
nissimu' conseruari. Itaq' laxandū est aliq'
de discipline rigore potiusq' Regnu' Christia-
nissimu' et in eo religio Cattolica pereat,
Bonū quidem est regulariter, et ut plerimu'
relapsū quamuis penitentem à Regni gu-
bernaculo arresi, sed in casu proposito
cum id non possimus melius est Regnu'
Christianissimu', et in eo Religionem
Catholicam conseruari Catholicos in-
ter se à sede Apostolica dissidentes in
pistina

pristinam concordiam, atq; unitatem reduci,
 et ab hereticis se giungi clerici sua disciplina
 suos mores, suas functiones, et sua bonitate
 status, Collegijs, et Monasterijs iam diu vacan-
 tibus provideri cultu diuini in oes Regni
 partes restitui tot, et tanta velera, quae
 et quanta quotidie profecerantur cessare
 impietatem, atq; atheismu in dies gliscere
 comprimi Reges et populos hereticos ad
 resipiscentia, et ad fidei causa Summaria, et
 litas officia, atq; auxilia a Corona Hispania
 occurrenti necessitati expectare, atq; accipe-
 re sumum Pontificis, et alios Pontifices
 Hispanissimos gravissima, et tamē inuibile
 cura impensa, atq; importunitate liberari

vires Christianitatis in oppugnandis ijs, que
nunc se sponte dedunt hactenus frustra
consumptas in Reip. Christiane, et libertatis
communis defensione adversus Turcarum im-
petuum reservari.

Et rursus si absoluti, et in universum conside-
retur malum est, relapsu quavis in vicam
revertu Regno present in qua tam dubio pro-
bando multi multis libris editis opera per-
diderunt, sed in hoc eodem casu peius est
per bellorum civilium continuatione Christia-
nissimum Regnum, et in eo religionem Catho-
licam, et dum unius constitutionis unius
particula pro salute Religionis, et semel
derogare non sustinet omnes simul canones
et sedis

seas. Aptu auctoritate in ampliss. Regno
probi ac p. omnia disciplinam Ecclesiasticam
simul cu ipsa pietate extingui, et horri-
bilem atque perniciam vices Christianitatis in
Religionis Cat. perniciem, et heresim atq omnes
impietatis propagatione in Francia consummi
et Christianitate ex se debiliore reddita.
caro o. tomanno inhiante regulandam de
uoranda tradi;

Inuenio 4. loco multitudinem delinquentium pro
magna et iusta dispensandi causa in sa-
cris Canonib. haberi c. conuersiones f. dist.
44. c. ut constitueretur 25. in fine dist. 10.
c. quocumque a populis 14. f. 9. c. ordinationes
1. in fine g. 9. i. c. ipsa pietas ex. uers. uers.

in huiusmodi 23. q. 4. c. non potest. 22. 23. q. 4. c. 20.
de tempo. ordi. c. ult. de transactio c. latores 4.
de cler. excom. Nam in huiusmodi causis ubi
graves dissensionum scissuras non huius
aut illius sumtat est periculum sed
populorum strages iacet, detrahendum est aliqd
sedentatis, ut maioribus malis sanandis
charitas, sincera subueniat d. c. ut constitu-
eretur in fine dist. 10. Concilia uero separa-
tionis inanis sunt et pernicioza, atq; sacri-
lega impia et superba sunt, et plus pertur-
bant infirmos bonos quam corrigunt animo-
sos malos d. c. non pot. 22. 23. q. 4.

At in seditione ac tumultibus Galliarum de quibus
seruandis agitur tanta fere peccantia est
quanta

quanta Gallorum ipsorum multitudo in utra uero
 factione grauius peccetur nemo res Gallicas
 ignarus est. estimato~~r~~ equus facile dixit
 ut in utraq grauissime, et multipliciter
 peccat uerimum, et certimum est, et
 quicquid hiis illi delibant flectitur potis-
 sima Religio Catt^{ca} disciplinae ac boni
 Cui^{us} neq uero in Francia tantu sed et
 apud extras nationes occasione tumuldi
 Gallicorum delinquunt, et id quate non sicut
 in Anglia Germania, Suetia, sed et in His-
 pania, in Italia, neq et in Alma Urbe quae
 citi presentim ad aures ipsius summi Pon-
 tificis tot autu ac tantos peccatores tor-
 uandi et a uia perditionis reuocandi.

102
nulla alia ratio aut modus est, quā pacificatio
illius Regni, nec Regni pacificandi quā
dispensatio de qua agitur reliqua que re-
media utantur uenena fuerunt perites
sunt exorta erunt et potissimā Religionis
Catholice uirtutū ac bonorū omnium.

Quinto adducuntur Pontifices ut uī aliquo
dispensent p̄sonę ipsius c. nisi rigor etc.
tanta si p̄ q̄. Henrici autē uita in erro-
ritas acta fuit non ut ille dispensationē
mereretur? sed ut ea indigeret sed tamen
sacrosanones non solum p̄sonarū mentis,
sed etiam sublimitatū ac potentē interdū
deserunt c. de multa r. s. ult. de preben. et
dignit. c. mulieres s. de sent. excom. et quos
sine

siue grandi periculo aut scandalo corrigere
uel punire non possunt tollerant c. p. uen.
quisquis 3. q. 7. c. quisquis 38. 24. q. 4. c. per
tuas 22. v. ad huc de simon. c. p. uen. que
si singula dicit. si.

Henricus autem Borbonius quicquid antea conserit
ac fecerit est Princeps ex stirpe Regia omni-
ni Nobilissima Regi defuncto proximus agna-
tus et quidem Princeps fortis ac potens qui
cum a nobis cogi non posset, recipit, ipse sua
sponte et nunc licet non possit a nobis de
preteritis uniri, nec de gratia decisi tamen
ac nos, suam omnia summo Pontifici, ac sancte
sedi Aptius uolens offerre, ac subiciit, et quod
grauius ac diutius antea errauit, et

post hac feruentius se fidem Catholicam prote-
ctur, atq; amplificatur pollicetur et cauere
paratus est ferrum de terra tollitur, ait
Diuus Gregorius, cui fortis propugnator Eccl^e
a terra qua prius tenuit actione separet:
non debet in eo despicere quod fuit qm incipit
esse quod non fuit c. ferrum 18. dist. 10.
itaq; uidentu est et atq; etia ne odio res
preteritas atq; adeo ipsas hominis nobis ip-
sis obsequis, et tale ac tantu munus quod
offertur aspernari. Regnu Christianissimu
et in eo Religionē Catholicā p damus se-
dem. Apostolicam ~~suam~~ suo brachio dextero
mutilemus precipuq; firmamento, atq;
ornamento prouemus uniuerse denique *Sp*
antaly

anitati honestam cladem importemus.

Sexto habetur in dispensando ratio desideriorum

et precum multorum pro aliquo supplicantium

sive subditorum sive aliorum c. innotuit 20. 51.

multa de electis, ac in hoc casu Nobiliorum ac

potentior Regni pars eadem Catt. et sub

Regibus Carolo Nono, et Henrico tertio in de

religione, non de dominatione ageretur

aduersus haereticos et contra etiam ipsos Hen-

ricum non spe Regni sed ipsius Religionis

Zelo fortiter pieque preliata dum pro Henrico

conuenio Pont. a aperte aduerse uero partes

omnes paucis exceptis quos uel ambitio, ut

secleris conscientia uel miseria caeca trans-

uersos agit rem totam ad S. S. Maritimum

deferunt, et ab eo se pacem optatam expectare
dicunt, et scribunt quod et pro ipsa dispensa-
tione tacite supplicae, neq; uero Galli ro-
lū, sed etiam exteri populi et Principes
omnes Christiani nisi quis uerz excipere-
dam putet Franciam pacatā cupiunt, et eius
labores pericula ruinam ad se spectare pu-
tent, et cū hoc Principe facta nunc (atq;
dispensari exoptant, quoz omnium dis-
serimina preces, et uota aspernari, neq;
pium, neq; utile, aut etiam tutū est, cur-
igitur Dei Vicarius uni poenitenti tot
populoz et Principū causa parcere desi-
gnabitur cum Deus ipse decem hominum
iustoz gratia paratus fuerit multa
impiorz

impiorum obstinatorum millia simul cum
decem millibus servare. Genes. 18.

7. loco status Imperij sine Regni magnum mo-
mentu dabit ad dispensandu c. ult. de trans-
sactio. c. quia inquit glos. ibidem in verbo ca-
usa uers. in quo statu in Regni perturba-
tione rigor iuris servari non potest, sed
si illu unq Regnu fuit assecutus cuius sta-
tus perturbatus dispensatione indigeret
certe Francia hodie precipua et propria Pon-
tificis misericordia opus habet, et quavis
hoc satis exprecedentib constare poterit de
eo tamen hoc proprio loco dicenda sunt.

Bellu hoc susceptu fuisse, et geri dicitur
pro bono Religionis ca. et Regni,

digna vero res est considerare quem in
statu Religionis Regnum per hos tumultus
in tot annis redapta sint, valdeque
periculorum ac turpe esset in tanta
volabi, ac decipi presertim eos, qui hanc
causam de iudicati sunt. pro bono igitur
Religionis (atque inductu est sedima, et
crudele bellum inter Catholicos, et
eorum magna interitio consecuta,
Henrici autem quies, securitas potentia
comparata pro eadem Religione Catholicam
opugnantes est sui et armis in ab anno
1588. et tandem per insidias necatus Rex
Anglicanissimus et Catholicissimus et
hereticis ad Regnum aditus inuicem
patet;

patrefacta pro Religione Catholica blas-
phemie sacrilegia templorum et Monasteriorum
diruptiones profanationes, incendia,
raptus, incestus, parricidia, et haereticorum
impia perpetrata, disciplina Ecc^{ae} cor-
rupta et delecta cultus diuinus ex infini-
tis locis exturbatus Ecc^{ae} etiam Catho-
licae, et Monasteriorum redditus, militibus
et aliis laicis ne diu mulieribus donati
bona immobilia eorundem Ecc^{ae} et Monas-
teriorum per documentorum interuentionem
usurpata, et vicinis secularibus adiuncta
denique pietas et deuotio de hominum pecto-
ribus excussa, et impietas, atq; atheismus
inculcatus.

Pro bono autem Regni proq. supplenda negli-
gentia Henrici Regis tertij reformandoy
et restaurando statu Franciæ, aut et
aureo seculo in Gallia reducendo, ma-
iestas, et auctoritas Regia non solum
lesa atq. imminuta sed et funditus
uersa anarctia atq. horribilis rex omnium
confusio, ac perturbatio in universis Reg-
num inuicta magistratus legitimi
non modo abrogati, sed etiam à uis-
i quibus omnibus scelerum poenas ex-
pediuerant, ut crudelissime necati po-
testas iubendi, uictandiq. ab illis ad
audacissimos, et perditissimos quosq. trans-
lata Ciuium Innocentium capita fortunæ,
Vxoribus.

Exores liberi facinorosorum libidine furori
 ac uolentiae exposita et non solum
 litterae, studia bonarum artium
 mercatura, commercia, artificium,
 opera, atq; industria plene extincta
 sed etiam iustitiae pollicia, ordo, leges,
 cura, iudicia disciplina tam
 civilis quam militaris boni mo-
 res, humanitas ipsa, omnesq; deserui-
 men honesti turpisq; sublata.

Atq; haec omnia primo impetu, et fere
 uno ictu cum furor ac rabies ali-
 quantam deferbucisset tū pro uaricia
 locorum et gentium natura constituta
 paucis in locis democraticis in pluribus

obligatione in placibus Tirānides Pro-
uincie Regni Arces, Castella que fidei
gubernator, et Capitaneorum co-
missa, et uelut in deposito credita
fuerant usurpata ac tanquam pro-
pria possideri cepta, et per usurpa-
tores hereditas ac posteritati me
destinata et per eandem Arces tamq̃
per compedes libertas prouinciar, ac
Ciuitatū uicta atq̃ oppressa pecunia
publice atq̃ private potentiorū
Tiranidi firmande ac stabilendę
Ciuibusq̃ in seruitutem redigendis impē-
re deniq̃ in complementū promitte in-
itio felicitatis Urbibus, et agris depo-
pulatione

pulatio ac uastitas Ciuium, fames, nau-
 ditas exilium uel captiuitas plaga, et
 desperatio illata, ut qui grauius de
 Henrico Rege tertio conuicti fuerant plus
 malis uno die sub istis restauratoribus
 perturbarintq; per tota uita sua sub
 Regibus lectione uel auditione acceperat.
 Itaq; bella Kellog; autores licentati quod-
 tum pacis desiderio flagarent bellaca-
 runt nuper Illmo Legato inducias
 pactione intercedente cum de ipsius
 atq; etiam de summi Pontificis offi-
 cio, ac potestate disputare ceperunt, et
 id quidem illi qui inter ipsos prudē-
 tiores moderatores, et equiores habent.

et sunt nunc autē rogatus per
paucorum mensium inducias dulcissimo q̄
etis fructu nulla se adducipōtio
ut pro aliena dominatione in se
ipros arma moueant quin et n̄ḡt
nūq̄ Lugdunenses suo Gubernatori
fecerunt id singule Civitates suis cu-
pidissime facerent, facturosque sunt cū
primum se occasio dederit omni-
bus; est de eadem mens, eadem volun-
tas idem propositus, non eadē oppor-
tunitas non eadē facultas.

Duces autem quamquam eadē q̄e sēp̄
antea prouocat libido dominandi, et
bella perpetuandi tamē cōsumptis iam
retinēdoz

retinendos Populos et Principes externos
 artibus defuit simul cum facultate ipsi
 et Henrico conuerso etiam magna ex
 parte preteritus. Accedit quod nun-
 quam nec a principio quidem bene
 conuenit ipsis inter se, et nunc se mu-
 tuo etiam oderant, quod sibi inuicem non
 modo concurrunt, sed etiam arte obstitisse
 suspicantur, aut etiam sciunt proinde,
 et populos odiosi et Principibus externis
 suspecti, et sibi inuicem infensi, atq; officio-
 ses, et que prius blandiebatur spe delusi,
 et de futuro dubij atq; anxij, quando
 quod cupiebant, et conditionibus abres-
 quante non posse uident, incipiunt uelle

id, quod possunt, et conditionibus pacis
quae amplissime offeruntur aures
atque animum accommodant imo uox
de pace diu multumque secreto primū de
inde palam actū multaque pacto
conuenita fuerunt, et nisi obstaret
aliquis pudor, et reuerentia eorum
à quibus adiuti fuerunt omnia id
transacta, perfecta, et publicata essent.
Reb igitur in eū statū id deductis ut
bellum Religionis Catholicae et Regno
Christianiss.^{mo} excitabile continuari
diutius non possit dispensationis con-
cessio non solum Henrico, et suis, sed et
alijs uicibus gratia futura est. Et ga
penult

periculum est, ut post tam longas moras
 eas deponito illo iudice, et urgente
 necessitate etiam sine dispensatione,
 pax tandem sequatur. et Henricus
 quieto aut cum levi aliqua verita-
 tione dominetur, ideo nullius magis
 interesse videtur dispensatione conue-
 di quam ipsius s. sedis Aptis ut
 scilicet evitatur schismate, et salu-
 sit, in eo Regno sua auctoritas, re-
 verentia, obedientia, mansuetudo,
 et Henricus certus de Religionis se-
 curitate, atq. integritate condicio-
 nibus et cautionibus coherceatur, et in
 officio contineatur minusq. solutus, ac

liber sit dispensatus quia si absq. Dispensa-
tione verum spectaretur omniaq. res
etc. atq. ordine fiant neque solum
sine scandalo, sed etiam cu. summa
totius Regni illius, et reliquar. Natio-
num, atq. uniuerse Ecc. Reformatione.
Quod si forte non obstat suspitionibus
et alijs p.ris nouus exercitus ab Hes-
peria, et belgia in franciam ducatur,
ut conseruiam et comparari dicitur,
et post foru. mensiu. inducias bello, re-
trahente omnib. confederatis, quod ue-
dibile est, non est sua conseruiam
ne minima pars huius mali ad Hen-
ricum pertinebit, qui in armis, et bellis
educatus

educatus proelia et pugnas omq; militares
 artem atq; operam pro laude habet, et
 pro vita ad invidijs atq; etiam proleca
 regere laudis et glorie, sed exercitus
 iste quo numerosior et potentior fue-
 rit tanto plus addiderit ad schisma
 et ad avaritiam Catholicoz, et ad severita-
 tem, ac potentiam hereticoz, tantoq;
 magis popularum innocentiam ca-
 lamitates ac Religionis et Regni clades
 et preterea impietate, atq; atheismum
 auerit, et tandem sicut alij awei-
 liares copie in tribus aut ad summus qua-
 tuor mensibus consumptis Christianita-
 tem debiliorem aduersus Turcas reddi-
 derit

horit, et res Gallias imperio quam antea
essent statu reliquerit. data noua
materia Galli atq. exteri consacrandi
eos qui sub nomine Religionis, et Regni
ipsam Religionem, et Regnum abolere
perirent, et sigillandi paternam cha-
ritatem, ac pietatem summi Pontificis
quam in potest non fuerit dignatus
vno uerbo Regnum Christianissimum
pacare, et tot ac tanta Religionis et
Regni atq. adeo ipsius s^{te} sedis Apo-
stolicæ mala auertere & si uli
loco temporis conditio mihi occurrerit,
tunc ratione dispensando habitam
suis reperio quoties temporum defectus
ad est

non est passus Canonā destringi censura
 e fraternitatis 7. dist. 34.

Quod autem horum temporum conditio
 non patitur eum rigorem, quem
 non nulli in hoc casu laudant satis
 superius intelligi potest ex his que antea
 de rebus Gallicis in singulis casibus
 dicta fuerant, sed idē magis
 ac magis clarum fiet e Francia exequen-
 tibus ac reliquis orbis terrarum partibus
 animo iuvantibus, et eandem ad nos
 ipsos domum redeuntibus Henricus
 Borbonius ut supra tetraginta bellum
 Regni Francie potius Nobilitate feri-
 tota comitatus que nos in multis alijs

vincere aut etiam sedere non potuimus
se ac suo, magis omnia sedi Aposto-
licae cultu dicat, et consecrat, si Eccl^a
esset adeo dives opum, et Regum, ut quid-
da' fuit cum Asia, atq; Africa maxi-
mam partem Principes Christiani obti-
nerent, tum vero res esset maioris deli-
berationis neq; tamen tantum munus fa-
cile reputandum esset.

Hanc Asia atq; Africa totas in infide-
lium potestatem redactis auctoritas
sedis Apostolicae ibidem extenit est.
sed Europae maxima pars eandem
servitutem passa sedi Apostolicae
parere debet. Regionibus autem, et
gentibus

gentibus quæ adhuc Christianorum no-
mine censentur alii nunc denuo ab
Ottomanis occupantur, alii valde pe-
riculantur, alii sua sponte in totum
alii magne ex parte à sede Aposto-
lica per heresim decurrunt ita ut
in Italia, atq. Hispania soli summi
Pontifici sua obedientia integre conste-
re videatur. Atq. utinam in his ipsis
tam vera, tamq. sincera pietas, et erga
sedem Apostolicam devotio, in eis quã-
ta foris in superficie apparet, omnesq.
principes, hanc reverentiam, atque
obedientiam ad sanctæ sedis Aposto-
licæ potiusquam ad suam imperiam

magnitudinem atq; utilitatem dirri-
gant. In hac igitur tanta Ecc^e Catholice
diminutione tantaq; obedientium
paucitate, atq; eminenti periculo non
videatur nobis sicore, atque inter nos
seditiones, nec esse tam delicias, ac
fastidiosas ut penitentem tam late
regnantem, et tantum Regnum tot
Principes, tot Nobiles, tot populos ac-
ceptare ac retinere negligamus, imo
satis superq; esse, esse cur eos etiam
si non se offerent, ultero accersere ac
requirere debeamus. Ne indignum
erit sapientia summi Pontificis
cum

cum de horum temporum conditione
 cogitabit reflectere animum ab illa
 periclitatione longinqua ad haec, quae
 propria sunt, atq; adeo ad ipsam
 Curiam Romanam, et cū eam penitus
 intraspererit considerare utq; eiusdē
 status, et horum temporum conditio tantū
 vigore ferat aduersus eos, qui longe
 abeunt.

Si ista sanctitas repererit à Curia Ro-
 mana in qua ego preclarissima mul-
 ta luci & lumina toti orbi Christiano
 suis virtutibus prelucentia admiron,
 et volo exulare fastum vanitatem,
 luxum, auaritiam, ambitionem, inuidiam

adit, simulationem, dissimulationem,
fraudes ceteraque vitia, quae in seculari-
um Principum aulis vigent, si inueni-
unt in omnibus dignam Licet Principi-
bus sanctitate, castitate, doctrinam, hu-
militatem, caritatem terrenarum, res,
contemptum, Zelum, Domus Dei potius,
quam suae, curamque, et ceterorum Princi-
pum laicorum si in rebus agendis, et ut
cum ipsa sua sanctitate tractandis nec-
essitatem perspiceret, integritate, simpli-
tatem candorem, et bonam fidem
Apostolorum successoribus edocente,
si denique uiderit ab omnibus tanta opum
in quanta et Ecclesiarum, et Monasteriorum
red.

redditibus congeritur dispensari in ear-
 dem Ecclesiarum et Monasteriorum reparatione
 atque in Alimoniam pauperum potiusquam
 impendi in augendos ac locupletandos
 agnatos, et cognatos laicos, si inquam hec
 omnia, et alia similia ad Canonum pre-
 scriptum fieri, servarique in Curia Ro-
 mana repererit tamen ne sic quidem oc-
 cludende erant misericordie fovee Prince-
 pibus poenitentibus qui e longinquo ve-
 nerunt, sed tolerabilior tamen in
 eos rigor erit, quod si multa. offende-
 rit extra regulam que partim dispen-
 satione partim convenientia, et multa
 patientia opus habeant nec corrigi tunc

summa, et intollerabili violentia non pos-
sint cogitare debet rigorē Canonum, qui
ne in Urbe quidem, et in ipsius oculis ob-
seruetur erga eos, qui procul sunt pro
ingenti Religionis, et totius Christianita-
tis bono relaxandam esse.

Superfluum ut ad ea respondeamus, quae in
contrarium iactantur sed quoniam
haec scriptum iam satis aut etiam
nimis longum est, rectius est hanc respon-
dendi operam seponere, et in aliud scriptum
reijcere, interim quaecumque dixi, dicturamque
sum ex sedis Apostolicae submitto, et si
quid mihi extra eius normam exciderit id
pro non dicto haberi volo. &

Par.

Laudo detto da N. S. Clemente 6.º in concist.
 1.º le cose di Francia, et sop. la uenuta del D. di
 Huors à Roma. —

Venerabiles Frs uolumus occurrere tacite obiectis:
 ni aliquos ex hoc sacro Collo, qui conuerti
 sunt, quod cum de rebus publicis in sacro
 Concist. dapsi uerba faciamus de rebus gal-
 licis, nihil unq. egerimus, et quidem tam
 grauis, atq. dignitati religione huius sa-
 cri collegij ita aliena sunt, quae nobis relata
 fuerunt sup. hac re, ut nihil absuecit, quin
 decerneremus diligenter sua informationes
 in aliquos illos etiam interrog. quid sen-
 tiant de fide. Negotium illud Gallicum,
 ut scitis, non est nouum, nec ceptum te-
 poris

possibus nostri Pontificatus, quoniam ab antecessoribus nostris fuit de eo actum in hoc sacro Concilio fuerant deputati Cardines qui interessent congregationi super rebus Gallie cum his omnia tempore communicamus, nihil egimus sine consilio ipsorum, nos per quoniam iste Karolus fecit illa quae uocant ipsi ab iurisdictionem transmissit ad nos legationes honorificas orationes ^{nos} ad petendum nobis, et huic sanctae sedi obedientiam, sic enim habent illius litterae ad nos datae, ac si ipse esset aliorum Carolus magnus de hac sede benemeritus, eandem a Longobardis, ut ille fecerat liberasset. Nos de hac re diligenter et accurate cum congregationibus Cardinalium

cum

lium deputator super rebus Gallias comu-
 nicavimus, et quia agabatur de respectu
 ad fidem, et hoc negotium ipsius qualitate
 postulati credebatur adiuvimus huius congre-
 gationi altera S. Inquisitionis, et cum conti-
 lis ambos decrevimus Ducei Hieronymo
 ab isto Nuncio orationem destinatum nullam
 recipere nec, sed ut secum urbanus ageretur
 cum esset Princeps magne nobilitatis transmis-
 simus ad dictum Ducem Præm. Poterimus per
 nita qui hanc nunc nra sententiam ipsi sig-
 nificaret quod si eam præm. persona nollet
 accedere eum ad nram conspectum admittimus,
 et terminum etiam ei prescribimus consistat
 in Urbe decem, vel quindecim diebus accipiat
 ad

Urbe dicitur Nivernon, et privatim exploratior no-
ticiam egit et de negotio istius Hauar. et habiti-
tunt de hac re longius sermones, sed nihil
novi nobis relatu' est quod no' antea scive-
rimus cum nos multo plura in hoc negotio
intellegerimus. Sonatus est precipue nobis
demonstrare quod omnes Principes, qui fauere
parti catholice non da'vantur Rebo dei, ac
Religionis, sed potius p' propriis passionibus,
ac privatis eor' commodis. Adiecit etiam
quod si Rex eligeretur ex parte ipsorum
futurum erat valde debitis, et quod pa-
uci se scitari euent obedientiam; potremo
agit omni studio p' absolut^{ne} istius Haui,
qua in re tria in consult^{ne} veniebant.

1° de absolutio[n]e in foro conscientie
 2° de absolutio[n]e in foro exteriori,
 3° de habilitatio[n]e ad Regnum; circa
 4° in foro Penitentiarij visa est non
 posse tuta conscientia citam illam imp[er]i
 simpliciter ex causa ratione impenitentie
 ratione scandal, et ratione summi
 periculi, ratione impenitentie quia ad huc
 citi non est impenitens, nam cu[m] ab hac
 5ta sedi fuerit declaratus hereticus relapsus,
 et declaratus possessione et successione
 cuiuscunq[ue] Regni, et inhabilis ad illud
 ipse nudi[us] semper retinuit quod posside
 rebat, sed omni conatu annullavit etiam
 ad usurpationem Regni Gallie, quod
 nunq[ua]m

nunquam possedit tot eventus hereticorum
rum duxit in Galliam, et libros hereticorum
corum dum mandavit tot sacramenta hor-
renda et nefanda prodidit, quibus palam
omnibus testatur se noluit, se futurum
perpetuum hostem s^e sedis Apostolicæ sacra-
menta Ecclesiasticæ ecclesiasticæ sacramen-
ta Corpora, et sacra reliquia sanctorum
proiecit ac conculeavit, tot sacerdotes, ac
alios religiosos viros occidit, tot millia
Catholicorum sanguinem effudit, tot
etiam alia infamia, scelera commisit, quor-
um adhuc penitentiam agit. Ceterum
scandali quia si tã facile ac imprudẽ-
ter ei absolutionem impartiremur ipse
met

met heretici nos iriderent, et deluderent,
 nullus esset Princeps hereticus, qui non
 sola benedictione, at signo s.^{te} Crucis, atq.
 auditione unius missae absolutu se falso
 demeritis quamcumq. rem consequi posse
 contenderet et Regna et Imperium. ratio-
 ne summi periculi quia si iuste rediret ad
 uonitum, ut alios redijt in summa potes-
 tate constitutos quos m. ab. non tentaret?
 que pericula no immineret fidei Catholice
 et toti Reipub. Spane? quibus quom-
 modo occurrere possemus? horret animus
 meminisse huiusmodi tam imprudenti
 facilitate absit hoc a nobis nunquam
 agemus rem indignam hac s.^{ta} sede

sumus

sumus praeteri potius inori, et martirium
libentissime subire pro fide catholica.
Hec sunt pertractata a nobis post adventum
Stuvis Nuncios. Quid hoc opus erat
communicare in sacra collegia? ege-
bat ne hoc discutere examinare vel
Censuris? Habebat ne negotium istud in
se ulla dubitatione? sed inanimus
vabile et dulcem quod non desit
vires fortiter et etiam in urbe
quod saevient pertractarum partibus, et
propter inimicitiam decernant ad
gerendas inimicitias cum deo, sic. Deind
est gubernanda more politico, sed secundum prae-
notas, ac ita scripta a nostris antecessoribus. &

Profatur Henricum Berbonium ut ap.

sum Henricum utriusque

potentem esse à San.

D.N. abducendi.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a Latin document or letter.]

